

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

13 septembrie 2016

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:

președinte – Petru Ursache

judcători – Ghenadie Nicolaev, Vladimir Timofti, Nadejda Toma și Petru Moraru,

a judecat fără citarea părților, recursurile ordinare declarate de procurorul din procuratura de nivelul Curții de Apel Cahul, Dumitru Calendari și de reprezentantul Ana Sarivan, în numele părții vătămate Ministerul Culturii, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 29 februarie 2016, în cauza penală în privința lui

Cara Gheorghi Ivan, născut la 28 octombrie 1963, originar și domiciliat în or. Tvardița, str. Lenin 36, r-nul Taraclia

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 23.04.2014 – 22.01.2015;

Instanța de apel: 18.02.2015 – 29.02.2016;

Instanța de recurs: 20.05.2016 – 13.09.2016.

Colegiul penal lărgit asupra recursurilor în cauză

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Taraclia din 22 ianuarie 2015, **Cara Gheorghi Ivan** a fost achitat de sub învinuirea înaintată în baza art. 191 alin. (5) Cod penal, pe motiv că fapta nu a fost comisă de inculpat.

Acțiunea civilă înaintată de Ministerul Culturii al RM a fost respinsă.

2. De către organul de urmărire penală, lui Cara Gheorghi i s-a înaintat învinuirea pentru faptul că în perioada iulie-august 2010, activînd în funcție de președinte al Cooperativei de Producție „Tvardița” din or. Tvardița, r-nul Taraclia, acționînd cu intenție directă și avînd scop de cupiditate, a însușit ilegal două falere din argint, încredințate lui în administrare, care aparțin Muzeului Etnografic din or. Tvardița, r-nul Taraclia.

Conform datelor Agenției Naționale Arheologice, prețul estimativ al primei falere, constituie aproximativ 35 000 euro, iar prețul celei de a doua falere (care este deteriorată parțial), este estimată la prețul de aproximativ 20 000 euro.

Astfel, Muzeului Etnografic din or. Tvardița, r-nul Taraclia i-a fost cauzată o daună în proporții deosebit de mari, în sumă totală de aproximativ 55 000 euro, care la momentul comiterii infracțiunii imputate, conform cursului oficial al BNM, constituia 861 096 5 lei.

3. Sentința nominalizată a fost contestată cu apel de către:

- *procuror*, care a solicitat casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care inculpatul Cara Gheorghii să fie condamnat pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 191 alin. (5) Cod penal, și în baza acestui articol să-i fie stabilită pedeapsa de 10 (zece) ani închisoare, cu executare în penitenciar de tip închis. Admiterea acțiunii civile înaintată de partea vătămată și încasarea în beneficiul acesteia a prejudiciului cauzat prin infracțiune.

În motivarea apelului declarat, acuzatorul de stat a invocat că probele administrate și anume, prin declarațiile martorilor: Dimova Sofia, Popova Parascovia, Meslincov Ivan, Glavcev N., Iazadji Zaharia, Maslincova Ludmila, se demonstrează faptul că Cara Gheorghii, folosindu-se de funcția pe care o deținea, a profitat de a administra aceste bunuri, și ilegal, în momentul în care bunurile s-au aflat în deținerea lui legitimă, a însușit falerele.

Consideră că, versiunea inculpatului că falerele care i-au fost date de casierul Dimova Sofia au fost transmise răposatului Maslincov Ivan, pentru ca acesta să soluționeze chestiunea privind păstrarea și securitatea lor, vin în contradicție cu declarațiile martorilor Popova Parascovia, Maslincov Iovan, Glavcev N., Iazanji Zaharia și Maslincova Ludmila, care au confirmat faptul că aceste bunuri nu s-au aflat niciodată la răposatul Maslincov Ivan și acesta nu a dispus în nici un fel păstrarea sau documentarea lor. Mai mult ca atât, versiunea inculpatului precum că nu știa despre valoarea istorică și pecuniară a acestor falere și le-a văzut doar în ziua în care le-a transmis răposatului în biroul său de serviciu, vine în contradicție cu declarațiile acestuia în care face referire la faptul că a decis transmiterea lor pentru păstrare răposatului pentru a asigura paza și integritatea lor;

- *reprezentantul părții vătămate, Agenția Națională Arheologică, în numele Ministerul Culturii*, care a solicitat casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță. Admiterea acțiunii civile cu dispunerea încasării în beneficiul părții vătămate a prejudiciului cauzat prin infracțiune, conform Actului de expertiză nr. 29/01-09 din 14 noiembrie 2014, prezentat în prima instanță. În susținerea apelului a fost invocat că, declarațiile martorilor Iazadji Zaharii, Dimova Sofia și Glavcev Nicolai, care au fost ulterior confirmate de declarațiile lui Gheorghii Cara, au relatat că inculpatul, în calitate de președinte al CP „Tvardița”, a primit de la Dimova Sofia cele două falere, fiind înștiințat că sunt din Muzeul Tvardița, pe care directorul muzeului Iazadji Zaharii a venit să le revendice, dar Cara Gheorghii, i-a refuzat în predare deoarece în Muzeu nu sunt condiții de păstrare, și le va păstra la Cooperativă, fără a menționa că le-a predat Băncii Sociale.

La fel, prima instanță nu a luat în considerație declarațiile martorului Nicolai Glavcev, care a comunicat că falerele, inițial se păstrau în safeu, ulterior au fost schimbate într-o tumbă, din aceeași încăpere. Astfel, instanța de judecată a constatat greșit că cele două falere s-ar fi păstrat în perioada 1992 - 2011 într-o tumbă. Cele două falere sunt piese

de patrimoniu unicat al Republicii Moldova, confirmat prin monografia arheologului Belekci Victor, actul de expertiză nr. 29/01-09 din 14 noiembrie 2014. Agenția Națională Arheologică a considerat că există suficiente probe ce demonstrează autenticitatea celor două falere care i-au fost predate inculpatului.

A mai menționat apelantul că Cara Gheorghi se eschiva de la orice discuție și încerca de a clarifica situația falerelor. Faptul neincluzerii falerelor în bilanțul contabil sau în listele de inventariere, reprezintă o neglijență din partea reprezentanților Cooperativei.

4. Prin decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 29 februarie 2016, apelurile declarate au fost respinse ca nefondate, cu menținerea sentinței fără modificări.

5. În motivarea soluției adoptate, instanța de apel a constatat că, argumentul apelanților potrivit căruia inculpatul Cara Gheorghi, conform situației de serviciu era persoana responsabilă care urma să asigure buna păstrare, securitatea, integritatea și punerea la evidență a falerelor conform normelor prevăzute, sau să le predea conform competenței organelor abilitate, nu este temei just pentru tragerea acestuia la răspundere pentru sustragere, nerespectarea regulilor de păstrare și punere la evidență a bunurilor de conducătorul întreprinderii, or aceasta reprezintă o răspundere separată, și în cauza dată o nu a fost înaintată o asemenea învinuire.

Din aceleași motive au fost respinse și argumentele din apelul declarat de Agenția Națională Arheologică, precum că neincluzerea falerelor în bilanțul contabil sau în listele de inventariere, reprezintă o neglijență din partea reprezentanților Cooperativei, deoarece aceasta nu reprezintă în speță obiectul infracțiunii imputate inculpatului, care este acuzat în comiterea sustragerii, dar nu în comiterea unei neglijențe în serviciu.

Privind obiectul infracțiunii, instanța de apel a menționat că Agenția Națională Arheologică a înaintat acțiunea civilă (vol. 3, f.d. 5-6), solicitând încasarea prejudiciului material în sumă totală de 65 000 euro. În confirmarea valorii arheologice, istorice au fost prezentate fragmente din monografia și foto - imagini. În susținerea acțiunii civile a fost prezentat Actul de expertiză din 14.11.2014 întocmit de comisia sub egida Muzeului Național de Istorie a Moldovei, Ministerul Culturii (membrii comisiei fiind savanții Agenției Naționale Arheologice) (vol. III, f.d. 7), prin care valoarea totală a pieselor (două falere) a fost estimată în sumă de 65 000 euro, pe când acuzarea de stat a înaintat învinuirea inculpatului Cara Gh. privind sustragerea bunurilor în valoare totală de 55 000 euro.

La fel, instanța de apel a conchis că nici un martor nu a declarat, iar organul de urmărire penală nu a administrat alte probe care să fi indicat asupra faptului că familia inculpatului ar fi avut careva intenții de a comercializa falerele pe piața neagră, inclusiv prin plasarea anunțurilor pe internet. Nu au fost administrate probe privind dobândirea în această perioadă de către inculpat a unor bunuri din sursele bănești dobândite ilicit.

Din considerentele menționate, au fost respinse ca neîntemeiate argumentele apelului procurorului precum că vinovăția inculpatului este probată prin declarațiile martorilor și înscrisurile administrate pe cauză, or aceste probe au fost examinate și apreciate de prima instanță în mod corespunzător.

6. Împotriva deciziei instanței de apel au declarat recursuri ordinare:

➤ *procurorul*, care invocând temei pentru recurs prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală solicită casarea acesteia, cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Pentru a argumenta recursul declarat, recurentul a formulat următoarele motive:

- instanța de apel nu s-a expus asupra unor probe administrate suplimentar de către procuror în cadrul ședinței instanței de apel: Actul nr. 1 de primire a obiectului la păstrare din 03.07.1992. în original, întocmit între Calincov P. și Iazadji Z.; Actul din 03.07.1992 de transmitere a falerelor spre păstrare în casieria colhozului, și alte documente privind descrierea falerelor sustrate;

- consideră nejustificate aprecierile instanței de apel referitoare la subiectul infracțiunii și anume că acuzarea n-a demonstrat calitatea acestuia de administrator. Conform datelor din dosarul penal, atât muzeul din Tvardița, cât și Casa de Cultură erau la balanța Cooperativei de producție Tvardița. Potrivit declarațiilor lui Cara Gheorghii, înainte de fi transmise falerele lui Maslincov a verificat dacă aceste falere erau la evidența/balanța în contabilitatea Coop. Tvardița, dar nu a verificat Casa de cultură și muzeul, care se aflau la balanța cooperativei.

Așadar, potrivit materialelor cauzei și probelor administrate, anume inculpatul Cara Gheorghii, conform situației de serviciu era persoana responsabilă care urma să asigure buna păstrare, securitatea, integritatea și punerea la evidență a falerelor conform normelor prevăzute, sau să le predea conform competenței organelor abilitate, dar să nu le treacă în folosul său și să dispună de ele ca de bunuri personale sau să le transmită altei persoane fără acte confirmative;

- în ce privește declarațiile lui Iazadji Zaharia depuse în cadrul primei instanțe și care au fost date citirii la demersul procurorului în temeiul art. 371 Cod de procedură penală, instanța de apel nu le-a dat o apreciere în cumul cu alte probe existente pe cauză, ceea ce echivalează cu neexpunerea asupra acestei probe, lipsind totodată temeiuri de a respinge declarațiile martorilor Dimova S. și Iazadji Z;

➤ *reprezentantul Ana Sarivan, în numele părții vătămate Ministerul Culturii*, care invocând temei pentru recurs prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală solicită casarea acesteia, cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată. În susținerea cerințelor înaintate, recurenta a menționat următoarele considerente:

- instanța de apel nu a luat în considerație declarațiile martorului Glavcev Nicolai care a specificat că falerele se păstrau inițial în seif, iar ulterior când în seif nu mai era loc, falerele au fost schimbate într-o tumbă din aceeași încăpere. De asemenea, Glavcev menționează că atunci când a intrat cu Iazadji Zaharia după falere, acestea se aflau în tumba în care se păstrau, fără ca cineva să le fi schimbat locul. Astfel, instanța de apel a constatat greșit că cele 2 falere s-ar fi păstrat în perioada 1992 - 2011 într-o tumbă;

- sunt neîntemeiate argumentele instanței de apel, precum că prima instanță nu a încălcat prevederile art. 16 alin. (3) Cod de procedură penală. Or, sentința Judecătoriei Taraclia este întocmită în limba rusă, iar potrivit art. 16 alin. (3) Cod de procedură penală -

procesul penal se poate, de asemenea, desfășura în limba acceptată de majoritatea persoanelor care participă la proces. În acest caz, hotărârile procesuale se întocmesc în mod obligatoriu și în limba de stat.

7. Pe marginea recursurilor declarate, a prezentat referință inculpatul Cara Gheorghe, care a solicitat respingerea acestora, cu menținerea deciziei.

8. Judecând recursurile ordinare declarate în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție, consideră că acestea urmează a fi admise, cu dispunerea rejudecării cauzei cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată, din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, inclusiv atunci când instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

Instanța de recurs, conchide că în speța dată sunt prezente ambele temeuri expuse mai sus, formulând următoarele considerente.

Așadar, în corespundere cu prevederile art. 101 alin. (1) și (4) Cod de procedură penală, fiecare probă urmează să fie apreciată din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu - din punct de vedere al coroborării lor. În acest sens, acuzatorul de stat a administrat următoarele probe, în susținerea vinovăției inculpatului Cara Gh. de comiterea infracțiunii prevăzute la art. 191 Cod penal:

- declarațiile martorilor: Dimova S., Glavcev N., Iazadji Z., Pașa V., Tentiuc V., Bubulici V., documentele parvenite și ridicate din muzeu, primăria Tvardița, Academia de Științe a RM. Agenția Națională Arheologică, anexate la cauza penală, confirmă faptul că falere în cauză au existat, că acestea sunt obiecte arheologice cu o vechime aproximativ de peste 2000 de ani, cu o valoare istorică-culturală importantă pentru Republica Moldova. Aceste falere au fost plasate pentru păstrare în caseria CP „Tvardița” unde se aflau pînă 2010, și ulterior anume aceste falere Dimova S. le-a transmis directorului CP „Tvardița”, dlui Gh. Cara;

- declarațiile martorilor Dimova Sofia, Popova Parascovia; Maslincov Ivan Ivan; Glavcev N.; Iazadji Zaharii și Maslincova Ludmila, prin care se demonstrează cu certitudine că Cara Gheorghe folosindu-se de funcția pe care o deținea, a profitat de atribuția de a administra aceste bunuri, și ilegal, în momentul în care bunurile s-au aflat în detenția lui legitimă, a însușit falerele care i-au fost încredințate, transformând falerele transmise de casiera Dimova Sofia într-un bun al său, trecîndu-l efectiv în stăpînirea sa și creînd posibilități de a se comporta față de bun ca față de un bun propriu, de a efectua acte de dispoziție cu privire la acel bun;

- Actul nr. 1 de primire a obiectului la păstrare din 03.07.1992, în original, întocmit între Calincov P. și Iazadji Z.; Actul din 03.07.1992 de transmitere a falerelor spre păstrare în casieria colhozului, și alte documente privind descrierea falerelor sustrate.

Probele sus-menționate au fost cercetate în instanța de apel, asupra cărora a fost formulată următoarea concluzie: „*Din considerentele menționate nu sunt întemeiate argumentele apelului procurorului că vinovăția inculpatului este probată prin declarațiile martorilor și înscrisurile din cauză, aceste probe fiind examinate și apreciate de prima instanță în mod corespunzător.*” (f.d. 262, vol. III).

O asemenea concluzie generică și succintă asupra probatoriului administrat de către acuzatorul de stat nu poate fi menținută de către instanța de recurs, or o atare motivare echivalează cu nesoluționarea fondului cauzei, împrejurare care contravine prevederilor art. 414 Cod de procedură penală.

În continuare, reieșind din textul deciziei contestate, Colegiul penal lărgit atestă faptul că instanța de apel a trecut doar prin revistă probele administrate în prezenta cauză penală, fără a argumenta respingerea acestora prin prisma concludenței și coroborării reciproce, precum o cer exigențele art. 101 alin. (1) și (4) Cod de procedură penală.

La fel, nu poate fi reținută ca fiind corectă nici concluzia instanței de apel, prin care se justifică veridicitatea declarațiilor depuse de către inculpat: „*Însuși, prin probele în cauză nu a fost cert demonstrat faptul însușirii anume de către Cara Gheorghii a obiectelor, 2 falere, la prețul estimativ de 55 000 euro. Afirmația inculpatului că el a transmis la păstrare fostului administrator al filialei bancare BC „Banca Socială” din or. Tvardița, nu este combătută de urmărire penal.*”

Totodată, nu sunt constatate temeiuri de a pune la îndoială afirmațiile inculpatului, care se caracterizează pozitiv, nu are antecedente penale, se atrage la răspundere penală prima dată, se bucură de autoritate în localitatea sa.” (f.d. 261, vol. III).

În același context, instanța de recurs nu poate fi de acord cu constatarea instanței de apel precum că acuzarea nu a combătut argumentul inculpatului prin care acesta afirmă că a transmis la păstrare fostului administrator al filialei bancare BC „Banca Socială” din or. Tvardița cele două falere, or, aceste declarații vin în contradicție cu declarațiile martorilor Popova Parascovia; Maslincov Ivan Ivan; Glavcev N.; Iazadji Zaharii și Maslincova Ludmila, care au confirmat faptul că aceste bunuri nu s-au aflat niciodată la răposatul Maslincov Ivan și acesta nu a dispus în nici un fel păstrarea sau documentarea lor.

Martorii nominalizați au fost audiați în instanța de apel, însă instanța de apel nu s-a expus în nici un mod asupra declarațiilor depuse de către aceștia, cu atât mai mult nu le-a analizat în cumul cu alte probe administrate pe dosar, din care considerente Colegiul penal lărgit constată că concluzia enunțată mai sus a instanței de apel este una pripită și necorespunzătoare probatoriului administrat pe cauză.

În această ordine de idei, Colegiul penal lărgit concluzionează că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel și că hotărîrea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, erori indicate de recurenți și constatate de către instanța de recurs, care constituie temei pentru recurs conform art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală.

Întrucît erorile menționate în pct. 8 al prezentei decizii pot fi corectate doar de către instanța de apel, se conchide asupra necesității admiterii recursurilor ordinare, casării totale

a hotărîrii atacate și dispunerii rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În cadrul rejudecării cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de motivele indicate în prezenta decizie, care au servit temei de casare a soluției adoptate și, cu respectarea prevederilor art. 414, 419 Cod de procedură penală, să verifice legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate, să examineze sub toate aspectele circumstanțele de fapt ale cauzei, și judecînd cauza să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel și să țină cont de cele din recurs, să aprecieze toate probele în mod separat și ulterior în ansamblu, din punct de vedere al coroborării lor și în dependență de concluzia formată să adopte o hotărîre legală și întemeiată, care să corespundă prevederilor art. 417 Cod de procedură penală.

9. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE:

Admite recursurile ordinare declarate de procurorul din procuratura de nivelul Curții de Apel Cahul, Dumitru Calendari și de reprezentantul Ana Sarivan, în numele părții vătămate Ministerul Culturii, casează total decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 29 februarie 2016, în cauza penală în privința lui **Cara Gheorghii Ivan**, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune căilor de atac, pronunțată integral la 13 octombrie 2016.

Președinte

Petru Ursache

Judecători

Ghenadie Nicolaev

Vladimir Timofti

Nadejda Toma

Petru Moraru